

11

TRANSPORTS I COMUNICACIONS

RESUM

En referència amb l'activitat conjuntural, al llarg de l'any 2009, s'han de destacar diversos aspectes. En primer lloc, la importància del turisme de creuers, que en els últims nou anys ha passat de 0,638 milions passatgers a 1,237 milions. No obstant això, durant el darrer any el total de passatge va disminuir un 5,84%. Un segon aspecte conjuntural és la importància que va adquirint el transport per ferrocarril, incrementat els darrers anys a causa del metro. Des de l'any 2001, el total de trànsit s'ha multiplicat per dos i l'any 2009 ha arribat als 7,739 milions de passatgers (3,765 milions l'any 2001). Un tercer aspecte que cal destacar és la caiguda en el transport de mercaderies, en concret dels materials per a la construcció (un 34% de disminució pel que fa al 2008) i dels productes siderúrgics (un 23% de caiguda), ambdós sens dubte relacionats amb la reducció del sector immobiliari. El sector del transport aeri sofreix un estancament en l'arribada de viatgers, ja que en el 2009 les arribades són pràcticament les mateixes que l'any 2005. Des d'un punt de vista estructural, i d'acord amb les darreres dades de l'enquesta de serveis facilitades per l'IBESTAT i referides a l'any 2007, el volum de negoci del sector del transport va arribar l'any 2007 als 3.306 milions d'euros, amb un valor de la producció de 2.976 milions i un VAB a cost dels factors de 1.380 milions. Aquestes xifres de producció varen ser el resultat del treball de les 4.462 empreses que hi ha en el sector del transport, un 2,3% més que l'any anterior. La productivitat d'aquestes empreses se situa en els 51.500 euros per treballador. En relació amb el mercat de treball, s'ha de destacar que durant l'any 2007 el total de personal ocupat en el sector del transport va arribar a les 28.495 persones, un increment del 10,61% sobre les dades de l'any 2006 (25.761 treballadors ocupats en total). Sobre el total d'ocupats, un 86,3% és personal remunerat, mentre que el restant 13,7% es considera personal no remunerat. Del total de remunerats, gairebé les tres quartes parts, un 73,6%, té un lloc de treball indefinit, mentre que la quarta part restant, un 26,4%, té una ocupació eventual. És lleugerament més gran el percentatge d'homes amb ocupació fixa que amb ocupació eventual, un 73% i un 69% respectivament. Al contrari, és una mica més gran el percentatge de dones que tenen una ocupació eventual comparat amb les que tenen un lloc de treball fix, un 30% i un 26% respectivament.

11.1.

INTRODUCCIÓ

Aquest apartat, dedicat a l'anàlisi del sector del transport, està dividit en dues parts. La primera part tracta de les principals macromagnituds del sector del transport, així com tots els aspectes relacionats amb el mercat de treball a partir de les darreres dades de l'enquesta de serveis facilitades per l'IBESTAT. En la segona part ens centram en l'anàlisi i l'evolució de les activitats conjunturals. Així, s'inclou el transport de viatgers en totes les seves possibles variants: regular en règim de cabotatge, creuers turístics, trànsit de badia, per carretera, avió i ferrocarril, el transport de mercaderies així com, finalment, la situació de les línies postals i telefòniques.

11.2.

MACROMAGNITUDS DEL SECTOR DEL TRANSPORT I LES COMUNICACIONS

En aquest apartat estudiarem les principals macromagnituds i els coeficients del sector del transport i comunicacions, en base a l'enquesta de serveis, a partir de l'explotació que ens ha facilitat l'IBESTAT per a les Illes Balears.

11.2.1. PRINCIPALS MACROMAGNITUDS DEL SECTOR DEL TRANSPORT I COMUNICACIONS

Durant l'any 2007, un total de 4.462 empreses, és a dir, un 7,32% de les empreses de les Balears es dedicaven al sector del transport. El sector de viatgers i mercaderies, el d'activitats annexes al transport i el d'activitats postals són els que aglutinen la major part de les empreses dedicades al sector del transport. Així, 4.080 empreses estaven dedicades a les activitats de viatgers i mercaderies, 301 a les activitats annexes al transport i 81 empreses a les activitats postals. Percentualment, el repartiment arribava a un 91,44%, un 6,75% i un 1,82% respectivament. L'augment en el nombre d'empreses durant el període 2005-2006 va ser considerable, un increment del 2,4%, especialment si el comparem amb el bienni anterior (2005-2006), en el qual hi va haver un descens del 2,3%, i amb els dos biennis anteriors, en els quals els augments varen ser de l'1,9% i de l'1,1% respectivament. (Vegeu els quadres I-80 i I-81.)

L'any 2007, Les empreses de les Illes tenien en conjunt un total de 68.072 establiments, dels quals un 7,15% es dedicaven al sector del transport (un total de 4.867). Novament, el repartiment d'establiments es decantava pel sector de viatgers i mercaderies, amb un 86,69%, un 8,34% corresponia a les activitats annexes al transport i un 4,99% a les activitats postals. Comparant els anys 2005 i 2006, podem observar com el nombre d'establiments dedicats al sector del transport va créixer globalment un 3,5%. Aquest percentatge es va repartir molt irregularment entre els tres

subsectors, amb unes variacions del 3,3% per al transport de viatgers i mercaderies, un creixement negatiu d'un 2,4% per a les activitats annexes al transport i un fort increment d'un 20,9% en el sector postal. Aquest creixement és molt significatiu si tenim en compte que l'any anterior el nombre d'establiments en el sector postal va davallar un 10,3%.

El sector del transport va suposar un 11,02% del total del volum de negoci de les empreses de les Balears, en conjunt 3.306 milions d'euros. Un 73,5% d'aquest negoci corresponia al sector de viatgers i mercaderies, una quarta part (24,4%) a les activitats annexes al transport i tot just un 2% a les postals. En conjunt, les xifres globals indiquen un creixement notable, especialment si comparem l'any 2006 amb l'any 2005. Mentre que el creixement mitjà global de tots els sectors es va situar en un 9,1%, el sector del transport va duplicar aquesta xifra i va arribar al 18,1%. És notable el creixement de la xifra de negocis de les activitats annexes al transport, amb un augment del 55%, davant pujades més moderades del sector de viatgers i mercaderies, amb un 9,9%, i de les activitats postals, amb un 2,2%.

Gairebé un 15%, exactament un 14,78%, del total del VAB a cost dels factors de les Balears va ser generat pel sector dels transports. El seu repartiment entre els diversos subsectors ens dona un 61% per al transport de viatgers i mercaderies, un 36% per a les activitats annexes i un 2,6% per a les activitats postals. És digne d'esment el fort increment dels valors afegits, tant a cost dels factors com a preus de mercat, amb

QUADRE I-80. PRINCIPALS MAGNITUDS DEL SECTOR DEL TRANSPORT (2005-2007)

	Nombre d'empreses	Nombre d'establiments	Volum de negoci	Valor de la producció	VAB a cost de factors de mercat	VAB a cost de mercat d'assalariats	Remuneració dels béns i serveis intermedis	Despeses en consums	Població ocupada*	Excedent brut d'exploatació	
Any 2007											
TOTAL	60.976	68.072	30.014.024	17.448.798	9.337.808	9.353.833	5.269.170	23.296.475	8.094.965	298.209	4.254.078
TRANSPORT	4.462	4.867	3.306.875	2.976.742	1.380.113	1.319.651	853.750	2.055.300	1.657.091	28.495	538.719
Transport de viatgers i mercaderies	4.080	4.219	2.430.877	2.200.896	842.486	775.441	517.400	1.703.254	1.425.455	19.329	328.219
Activitats annexes al transport	301	405	807.094	725.467	499.863	506.632	288.019	320.828	218.835	7.022	220.719
Activitats postals	81	243	68.904	50.379	37.764	37.578	48.331	31.219	12.801	2.144	-10.219
Any 2006											
TOTAL	57.965	65.079	27.517.930	15.637.099	8.334.084	8.402.135	4.867.038	21.050.218	7.234.964	290.361	3.693.450
TRANSPORT	4.358	4.701	2.799.254	2.500.708	1.111.106	1.071.950	739.524	1.785.150	1.428.759	25.761	378.675
Transport de viatgers i mercaderies	3.995	4.085	2.211.196	2.006.161	772.741	730.859	456.033	1.530.750	1.275.302	17.752	320.043
Activitats annexes al transport	296	415	520.646	441.196	298.989	301.807	242.317	226.438	139.389	5.937	60.150
Activitats postals	68	201	67.413	53.351	39.377	39.284	41.174	27.962	14.067	2.072	-1.518
Any 2005											
TOTAL	59.335	67.935	25.422.427	14.400.607	7.929.913	8.011.400	4.573.605	18.749.951	6.389.207	287.614	3.589.213
TRANSPORT	4.460	4.834	2.617.464	2.262.903	1.040.473	1.003.807	700.753	1.642.333	1.259.097	25.795	358.220
Transport de viatgers i mercaderies	4.081	4.171	1.982.428	1.788.260	708.006	667.650	437.931	1.333.641	1.120.611	17.855	286.502
Activitats annexes al transport	289	439	586.180	432.605	299.342	303.153	226.376	291.827	129.452	5.913	74.960
Activitats postals	90	224	48.856	42.038	33.124	33.004	36.446	16.865	9.034	2.027	-3.243

* Dades a 30/09
Font: Enquesta de Serveis. Institut d'Estadística de les Illes Balears (IBESTAT) a partir de dades de l'INE, i elaboració pròpia.

QUADRE I-81. DISTRIBUCIÓ PERCENTUAL DE LES PRINCIPALS MAGNITUDS DEL TRANSPORT (2007)

	Nombre d'empres	Nombre d'establiments	Volum de negoci	VAB a preus de mercat	Remuneració d'assalariats	Població ocupada*	Excedent brut d'explotació
Transport total / sectors de les Illes Balears	7,32%	7,15%	11,02%	14,11%	16,20%	9,56%	12,66%
Viatgers i mercaderie s/ total transport	91,44%	86,69%	73,51%	58,76%	60,60%	67,83%	60,93%
Activitats annexes / total transport	6,75%	8,32%	24,41%	38,39%	33,74%	24,64%	40,97%
Activitats postals / total transport	1,82%	4,99%	2,08%	2,85%	5,66%	7,52%	-1,90%

*Dades a 30/09

Font: Enquesta de Serveis. Institut d'Estadística de les Illes Balears (IBESTAT) a partir de dades de l'INE, i elaboració pròpia.

pujades respectives d'un 24,2% i d'un 23,1% per al total del sector de transports. El subsector causant d'aquest espectacular creixement va ser, amb molta de diferència, el de les activitats annexes. Si analitzam el VAB a preus de mercat, la seva variació va ser d'un 67,9%, enfront d'una pujada (de per si notable) del 6,1% en els viatgers i les mercaderies, i una reducció del 4,3% en les activitats postals. L'origen d'aquestes variacions és el fort augment del valor de la producció. Globalment, aquest increment va ser del 19%, encara que el seu repartiment va ser molt desigual, un 9,7% per al transport de viatgers i mercaderies, un gran creixement del 64,4% per a les activitats annexes i una disminució del 5,6% per a les activitats postals. S'ha de tenir en compte, per poder explicar l'increment percentual en les activitats annexes al transport, que durant els dos anys anteriors, 2006 i 2005, les dades indicaven un estancament o un fort decreixement (un 2% positiu i un 23,1% negatiu respectivament).

S'ha de destacar també l'augment de la remuneració als assalariats. Enfront d'una pujada mitjana el 2007 d'un 8,3%, el sector del transport va experimentar un creixement de gairebé el doble i va assolir uns creixements del 15,4%. Aquesta variació en la massa salarial, que va arribar als 853 milions de euros, va ser repartida entre els diversos subsectors de la forma següent: un 13,5% per al transport de viatgers i mercaderies, un 18,9% per a les activitats annexes i un 17,4% per a les activitats postals. La comparació interanual ens mostra una situació completament distinta. Així, l'any 2006 la variació mitjana de la remuneració als assalariats va créixer un 6,4%, mentre que les xifres sectorials del transport varen indicar una pujada per sota de la mitjana. (Vegeu el gràfic AI-22.)

Previsiblement, l'augment de la remuneració als assalariats durant el 2007 va venir acompanyat d'un notable increment en la població ocupada a 30 de setembre, aug-

ment que beneficià especialment el sector dels transports. Enfront d'una pujada en el terme mitjà de tots els sectors del 2,7%, el nombre d'ocupats en els transports va augmentar un 10,6%, fins a un total de 28.485 persones, xifra que representa un 9,56% del total d'ocupació de les Illes. De fet, aquest total de treballadors es dividia desigualment entre els tres subsectors del transport: un 67,86% en els viatgers i les mercaderies, un 24,64% en les activitats annexes i un 7,52% en les activitats postals. (Vegeu el gràfic AI-23.)

Si ens fixam en l'excedent brut d'explotació, podem veure que durant el 2007 el sector del transport va experimentar un fort creixement (del 42,3%) que va situar aquesta magnitud a un total de 538 milions d'euros. Valors molt representatius, especialment si tenim en compte que la variació en termes mitjans de tots els sectors va ser del 15,2%. L'augment percentual de l'excedent brut ha estat molt desigual: el transport de viatgers i mercaderies tot just es va incrementar un 2,6%, mentre que les activitats annexes sofriren un espectacular ascens d'un 266%. Per contra, les activitats postals experimenten, des de l'any 2005, una disminució d'excedent brut. L'any 2007 aquesta dada arribà als 10 milions d'euros de caiguda, un decrement negatiu del 573% respecte de l'any 2006.

11.2.2. MACROMAGNITUDS DEL MERCAT LABORAL

Un total de 28.495 persones estaven ocupades en el sector del transport a les Balears durant l'any 2007. Aquesta xifra suposava un 9,56% del total de l'ocupació

en el conjunt de tots els sectors productius. Aquest percentatge sobre el total d'empleats suposa un petit increment sobre les mateixes xifres d'anys anteriors. Si ens fixam en l'any 2006, un 8,87% del total s'ocupava en els transports, mentre que l'any 2005 aquest percentatge era del 8,97% i en el 2004 era del 8,42%. Així, l'ocupació global del sector dels transports es va incrementar l'any 2007 gairebé un 10%, un 9,26% exactament. (Vegeu el gràfic AI-24.)

La fotografia estàtica de l'ocupació l'any 2007 seria la següent: La població ocupada es dividia en personal remunerat, un 86,3% (24.582 persones), i no remunerat, un 13,7% (3.913 en total). La població remunerada es subdividia entre fixos (un 73,6%) i eventuais (un 26,4%). Els percentatges segons sexes ens indiquen que la població fixa masculina era d'un 73,6% i la femenina tan sols d'un 26,45%, mentre que els treballadors eventuais masculins eren un 69,6% i els femenins d'un 30,4%. La part del mercat de treball no remunerada se subdividia en un 86,9% per als homes i un 13,1% per a les dones. (Vegeu els quadres I-82 i I-83.)

Si ens fixam en les dades de personal ocupat per a l'any 2007, podem apreciar que del total de 28.495 treballadors, un 67,8% pertanyia al subsector del transport de viatgers i mercaderies, un 24,68% a les activitats annexes al transport i un 7,52% al sector postal. La comparació amb els anys anteriors ens indica que la pauta de repartiment només sofreix lleugeres variacions conjunturals. Per exemple, si ens fixam en l'any anterior, el 2006, podem apreciar que el repartiment de la població ocupada en

QUADRE I-82. MERCAT DE TREBALL (2005-2007)

	Personal ocupat	Personal remunerat	Personal fix	Personal fix, homes	Personal fix, dones	Personal eventual	Personal eventual homes	Personal eventual dones	Personal no remunerat	Personal no remunerat homes	Personal no remunerat dones
Any 2007											
TOTAL	298.209	243.197	162.305	85.283	77.022	80.892	36.986	43.906	55.011	35.071	19.941
TRANSPORT	28.495	24.582	18.091	13.318	4.774	6.491	4.519	1.972	3.913	3.400	512
Transport de viatgers i mercaderies	19.329	15.596	11.500	9.132	2.368	4.095	3.161	935	3.734	3.299	435
Activitats annexes al transport	7.022	6.885	5.046	3.261	1.785	1.839	1.030	809	137	89	47
Activitats postals	2.144	2.102	1.545	925	620	556	328	228	42	13	30
Any 2006											
TOTAL	290.361	235.284	156.868	82.533	74.335	78.417	37.624	40.792	55.077	35.615	19.462
TRANSPORT	25.761	22.031	16.052	12.229	3.822	5.979	4.172	1.807	3.730	3.291	439
Transport de viatgers i mercaderies	17.752	14.149	10.471	8.485	1.987	3.677	2.781	896	3.603	3.212	391
Activitats annexes al transport	5.937	5.846	4.109	2.896	1.212	1.738	1.076	662	91	69	22
Activitats postals	2.072	2.036	1.472	849	623	564	315	249	36	10	26
Any 2005											
TOTAL	287.614	233.840	153.139	80.755	72.384	80.701	37.903	42.798	53.773	34.797	18.976
TRANSPORT	25.795	21.805	15.658	11.880	3.778	6.146	4.385	1.762	3.990	3.587	403
Transport de viatgers i mercaderies	17.855	14.047	10.059	8.069	1.989	3.989	3.036	952	3.807	3.478	329
Activitats annexes al transport	5.913	5.793	4.196	2.986	1.211	1.597	1.029	568	120	72	48
Activitats postals	2.027	1.965	1.404	825	578	561	320	241	62	37	26

Continua

QUADRE I-82. MERCAT DE TREBALL (2005-2007)

	Remunerat		No remunerat		Fix	Eventual		Fix homes		Eventual homes		Eventual dones		No remunerat homes		No remunerat dones	
	/ocupat	/ocupat	/remunerat	/remunerat		/total fix	/total fix	eventual	/total	/total fix	eventual	/total	eventual	/total	remunerat	/total no remunerat	
Any 2007																	
TOTAL	81,6%	18,4%	66,7%	33,3%	52,5%	47,5%	45,7%	54,3%	63,8%	36,2%							
TRANSPORT	86,3%	13,7%	73,6%	26,4%	73,6%	26,4%	69,6%	30,4%	86,9%	13,1%							
Transport de viatgers i mercaderies	80,7%	19,3%	73,7%	26,3%	79,4%	20,6%	77,2%	22,8%	88,4%	11,6%							
Activitats annexes al transport	98,0%	2,0%	73,3%	26,7%	64,6%	35,4%	56,0%	44,0%	65,0%	34,3%							
Activitats postals	98,0%	2,0%	73,5%	26,5%	59,9%	40,1%	59,0%	41,0%	31,0%	71,4%							
Any 2006																	
TOTAL	81,0%	19,0%	66,7%	33,3%	52,6%	47,4%	48,0%	52,0%	64,7%	35,3%							
TRANSPORT	85,5%	14,5%	72,9%	27,1%	76,2%	23,8%	69,8%	30,2%	88,2%	11,8%							
Transport de viatgers i mercaderies	79,7%	20,3%	74,0%	26,0%	81,0%	19,0%	75,6%	24,4%	89,1%	10,9%							
Activitats annexes al transport	98,5%	1,5%	70,3%	29,7%	70,5%	29,5%	61,9%	38,1%	75,8%	24,2%							
Activitats postals	98,3%	1,7%	72,3%	27,7%	57,7%	42,3%	55,9%	44,1%	27,8%	72,2%							
Any 2005																	
TOTAL	81,3%	18,7%	65,5%	34,5%	52,7%	47,3%	47,0%	53,0%	64,7%	35,3%							
TRANSPORT	84,5%	15,5%	71,8%	28,2%	75,9%	24,1%	71,3%	28,7%	89,9%	10,1%							
Transport de viatgers i mercaderies	78,7%	21,3%	71,6%	28,4%	80,2%	19,8%	76,1%	23,9%	91,4%	8,6%							
Activitats annexes al transport	98,0%	2,0%	72,4%	27,6%	71,2%	28,9%	64,4%	35,6%	60,0%	40,0%							
Activitats postals	96,9%	3,1%	71,5%	28,5%	58,8%	41,2%	57,0%	43,0%	59,7%	41,9%							

Font: Enquesta de Serveis. Institut d'Estadística de les Illes Balears (IBESTAT) a partir de dades de l'INE, i elaboració pròpia.

QUADRE I-83. COMPARANÇA ESTRUCTURA TIPUS D'EMPLEAT (2005-2007)

	Personal ocupat	Personal fix	Personal eventual
Any 2007			
% Transport / total Illes Balears	9,56%	11,15%	8,02%
% Viatgers i mercaderies	67,83%	63,57%	63,09%
% Activitats annexes	24,64%	27,89%	28,33%
% Activitats postals	7,52%	8,54%	8,57%
Any 2006			
% Transport / total Illes Balears	8,87%	10,23%	7,62%
% Viatgers i mercaderies	68,91%	65,23%	61,50%
% Activitats annexes	33,44%	25,60%	29,07%
% Activitats postals	34,90%	9,17%	9,43%
Any 2005			
% Transport / total Illes Balears	8,97%	10,22%	7,62%
% Viatgers i mercaderies	69,22%	64,24%	64,90%
% Activitats annexes	22,92%	26,80%	25,98%
% Activitats postals	7,86%	8,97%	9,13%

Font: Enquesta de Serveis. Institut d'Estadística de les Illes Balears (IBESTAT) a partir de dades de l'INE, i elaboració pròpia.

els tres subsectors citats és respectivament d'un 68,9%, un 23,05% i d'un 8,04%. L'any 2005 les dades respectives foren d'un 69,22%, un 22,92% i un 7,86%. Les diferències no suposen més d'un o dos punts percentuals amunt o avall.

Són interessants i dignes d'esment les xifres de l'ocupació fixa i eventual. Cal fer notar que sistemàticament l'ocupació fixa (sempre comparada amb la població remunerada) en el sector del transport és superior a la mitjana de tots els sectors de les Balears. L'any 2007, el terme mitjà de treballadors fixos va ascendir a un 66,7%, mentre que la mitjana del sector del transport arribava al 73,6%. És a dir, el sector del transport tenia un 10,34% de personal fix més que la mitjana global de les Illes.

Aquestes diferències ja eren evidents des d'anys anteriors: el 2006 la mitjana de les Balears també era d'un 66,7%, mentre que la dada del sector del transport era d'un 72,9%. L'any 2005, el percentatge d'ocupació fixa mitjana de tots els sectors era d'un 65,5%, i en el sector del transport la dada se situava al 71,8%. Si analitzam ara les dades sectorials anuals, ens adonam que les variacions són mínimes. És a dir, dins un mateix any les desviacions amb referència a la mitjana dins el sector del transport són molt reduïdes. Per això, observam l'any 2007, amb una mitjana ja comentada d'un 73% de personal fix. El seu repartiment entre els subsectors és d'un 73,7% per al transport de viatgers i mercaderies, un 73,3% per a les activitats annexes i un 73,5% per al subsector

postal, un repartiment pràcticament homogeni. L'any anterior, el 2006, ens mostra un repartiment també molt similar, amb una mitjana del sector d'un 72,9%, i una distribució per subsectors d'un 74%, 70,3% i un 72,3% respectivament. (Vegeu els gràfics AI-25, AI-26 i AI-27.)

Resulta també interessant l'anàlisi de les distribucions de la població fixa, com a complement a les anàlisis anteriors. En el sector del transport, l'any 2007, 18.091 empleats eren fixos, xifra que representa un 11,5% sobre el total d'empleats fixos de les Illes (162.305). Aquesta taxa de remunerats fixos és la més alta dels últims anys, ja que la dada per a l'any 2006 era d'un 10,23%, un 10,22% per a l'any 2005 i un 9,85% per a l'any 2004. Podem afirmar, doncs, que en quatre anys la taxa d'empleats fixos va pujar un 16,75%.

Durant l'any 2007 destaca el pes del transport de viatgers i mercaderies en el repartiment de l'ocupació fixa, ja que un 63,5% del total eren treballadors fixos (un total de 11.500). Les activitats annexes absorbien un 27,89% de l'ocupació fixa (5.046 persones), i les activitats postals, un 8,54% (1.545 empleats). Si observem els mateixos percentatges per als anys anteriors, podem veure unes variacions molt reduïdes. En concret, per a l'any 2006 el repartiment de l'ocupació fixa del sector dels transports va ser d'un 65,23% per al transport de viatgers i mercaderies, un 25,6% per a les activitats annexes i un 9,17% per a les activitats postals. Les dades del 2005 ens confirmen que aquestes taxes es mantenen relativament estables amb el pas del temps: un 64,24%, un 26,8% i un 8,97% respectivament.

Si analitzem l'ocupació temporal, podem observar que de 80.892 treballadors eventuais que hi havia contractats l'any 2007, un 8,02% treballaven en el sector del transport (el total era de 6.491 persones), fet que suposa un increment d'un 5,25% sobre les taxes dels anys 2006 i 2005 (ambdues eren d'un 7,62%). La distribució de l'ocupació eventual entre els diferents subsectors ens mostra una pauta molt similar a la de l'ocupació fixa. Del total de 6.491 persones, un 63% exercien la seva activitat laboral en el transport de viatgers i mercaderies, un 28,3% en les activitats annexes i un 8,57% en les activitats postals. A manera de comparança, les xifres de l'any 2006 són molt similars, amb dades d'un 61,5%, un 29,07% i un 9,43% respectivament. (Vegeu el gràfic AI-28.)

Pel que fa al repartiment del treball per sexes durant l'any 2007, es poden observar diverses qüestions. En xifres globals, tenint en compte la totalitat dels sectors productius de les Illes, l'ocupació fixa és major en els homes que en les dones (un 52,5% enfront d'un 47,5%). Al mateix temps, l'ocupació eventual és més gran entre les dones que entre els homes (un 45,7% enfront d'un 54,35%). Si ens centrem en el sector dels transports podem veure que tant en l'ocupació fixa com en l'eventual els homes són majoria. Les xifres ens indiquen que un 73,6% de l'ocupació fixa i un 69,6% de l'eventual són homes. Es pot observar que en xifres dels subsectors que, en el transport de viatgers i mercaderies tant fix com eventual, els homes són majoria, amb dades molt per sobre de la mitjana (un 79,4% i un 77,02%). En canvi, en les activitats

annexes i en les postals l'ocupació masculina cau per sota de la mitjana global (i puja la femenina) amb xifres respectives d'un 64,6% i un 56% per a les activitats annexes, i un 59,9% i un 59% per a les activitats postals.

11.2.3. PRINCIPALS INDICADORS DELS TRANSPORTS

En el total dels sectors econòmics de les Illes Balears, el terme mitjà d'ocupats per empresa durant l'any 2007 va ascendir a 4,3, fet que va suposar una caiguda d'un 2,3% sobre les dades del 2006, que arribaven als 4,4 empleats. Si ens fixam en la mitjana del sector dels transports, podem observar grans diferències dins els diferents subsectors. En particular, la mitjana del sector dels transports l'any 2007 va arribar als 6 treballadors per empresa, un 9,1% més que l'any anterior, que només era el 5,5%. Si descendim al detall dels subsectors, la diferència entre ells es fa encara més evident. Durant el 2007, el transport de viatgers tenia 4,4 ocupats per empresa, un 39,53% menys que la mitjana global del sector. Ni més ni menys que 22,3 empleats per empresa tenia el sector de les activitats annexes (un 272% més que la mitjana del sector), i les activitats postals arribaven al valor més alt, amb un total de 25,5 ocupats (un 325% d'increment sobre la mitjana). (Vegeu el gràfic AI-29 i el quadre I-84.)

L'anàlisi dels salaris en els últims anys ens descobrirà l'existència de grans diferències entre els diversos sectors i subsectors. És digne d'esment el fet que de forma persistent al llarg dels anys els salaris del sector

del transport són sempre majors que la mitjana global de tots els sectors, en alguns casos amb diferències molt significatives. Durant l'any 2007, el sou mitjà a les Illes Balears era de 15,6 milers d'euros, mentre que en el sector del transport aquest terme mitjà ascendia a 25,5 milers d'euros, un 63% més. Tot i això, cal destacar que les diferències es van reduint lleument cada any, ja que les variacions mitjanes interanuals són més grans en el global dels sectors que en els transports (per a l'any 2007 els valors respectius són d'un 5,4% contra un 4,5%). (Vegeu el gràfic AI-30.)

També podem afirmar que dins els diversos subsectors del transport hi ha grans diferències salarials. Enfront de la mitjana ja citada de 25,5 milers d'euros, els ocupats en el transport de viatgers i mercaderies cobraven un 12,55% menys; els que treballaven en les activitats annexes, un 40,78% més, i si estaven contractats per una empresa postal tenien una nòmina un 23,53% inferior. Les dades dels anys 2006 i 2005 mostren en general unes tendències similars a les ja citades. (Vegeu el quadre I-85.)

Un cop d'ull a les xifres de productivitat ens descobrirà diverses pautes interessants. En primer lloc, podem indicar que, exceptuant les empreses postals, la productivitat per empleat del sector del transport és notablement més alta que la mitjana de la resta de sectors. En particular, l'any 2007 la productivitat per empleat en els transports va arribar als 51.500 euros, enfront dels 34.500 de mitjana de la resta de sectors. A més, dins el propi sector del transport, tenim les activitats annexes,

QUADRE I-84. PRINCIPALS DADES EMPRESARIALS (2005-2007)

Occupats per empresa	Productivitat	Salari mitjà	Cost laboral unitari	Taxa de valor afegit	Taxa de despeses de personal	Taxa d'assalariats	Taxa laboral d'estabilitat	Taxa d'assalariades femenina	Taxa de treball externalitzat	
Any 2007										
TOTAL	4,3	35,4	15,6	20	53,52	56,4	81,55	54,43	40,55	0,96
TRANSPORT	6	51,5	25,5	31,8	46,36	61,9	86,27	63,49	23,67	1,03
Transport de viatgers i mercaderies	4,4	46,7	22,3	28,7	38,28	61,4	80,68	59,5	17,09	0,52
Activitats annexes al transport	22,3	74,6	35,9	43	68,9	57,6	98,06	71,86	36,94	1,9
Activitats postals	25,5	18,3	19,5	23,4	74,96	128	98,03	72,08	39,57	2,57
Any 2006										
TOTAL	4,4	32,3	14,8	18,9	53,3	58,4	81,03	54,02	39,65	1,16
TRANSPORT	5,5	46,3	24,4	30,8	44,43	66,6	85,52	62,31	21,85	1,79
Transport de viatgers i mercaderies	4,2	46,4	21,3	27,4	38,52	59	79,7	58,99	16,24	0,75
Activitats annexes al transport	18,1	55,9	36,3	45,3	67,77	81	98,47	69,2	31,56	2,06
Activitats postals	29	20	17,8	20,9	73,81	104,6	98,27	71,04	42,11	9,84
Any 2005										
TOTAL	4,3	31,3	14,1	18	55,07	57,7	81,3	53,24	40,05	1,13
TRANSPORT	5,3	44	23,4	29,6	45,98	67,3	84,53	60,7	21,48	2,13
Transport de viatgers i mercaderies	4	42,9	20,7	26,6	39,59	61,9	78,68	56,34	16,48	0,7
Activitats annexes al transport	18,3	56,5	34,1	42,7	69,2	75,6	97,97	70,96	30,08	7,05
Activitats postals	20,9	17,6	16,4	19,3	78,8	110	96,93	69,25	40,43	0,86

Font: Enquesta de Serveis. Institut d'Estadística de les Illes Balears (BESTAT) a partir de dades de l'INE, i elaboració pròpia.

QUADRE I-85. COMPARANÇA DE LA VARIACIÓ PERCENTUAL DE LES PRINCIPALS MAGNITUDS EMPRESARIALS (2007)

	Ocupats per empresa	Productivitat	Salari mitjà	Cost laboral unitari	Taxa de valor afegit	Taxa de despeses de personal	Taxa d'assalariats	Taxa d'estabilitat laboral	Taxa d'assalariades femenina	Taxa de treball externalitzat
% Transport /total Illes Balears	39,53%	45,48%	63,46%	59,00%	-13,38%	9,75%	5,79%	16,65%	-41,63%	7,29%
% Viatgers i mercaderies /total transport	-26,67%	-9,32%	-12,55%	-9,75%	-17,43%	-0,81%	-6,48%	-6,28%	-27,80%	-49,51%
% Activitats annexes /total transport	271,67%	44,85%	40,78%	35,22%	48,62%	-6,95%	13,67%	13,18%	56,06%	84,47%
% Activitats postals /total transport	325,00%	-64,47%	-23,53%	-26,42%	61,69%	106,79%	13,63%	13,53%	67,17%	149,51%

Font: Enquesta de Serveis. Institut d'Estadística de les Illes Balears (IBESTAT) a partir de dades de l'INE, i elaboració pròpia.

amb una notabilíssima productivitat que arriba als 74.600 euros per treballador, més del doble de la productivitat mitjana del total de sectors. El transport de viatgers i mercaderies va arribar als 46.700 euros, mentre que les activitats postals es varen quedar en els 18.300 euros. Respecte de l'any 2006, la productivitat el 2007 va pujar un respectable 11,2%, mentre que les activitats annexes arribaren al 33,5%. El transport de viatgers i mercaderies tot just va tenir increment (un 0,6%), mentre que el sector postal va baixar un significatiu 8,5%. És evident que el subsector d'activitats annexes té la productivitat més alta. Hem d'afegir que també té els costos salarials més alts, que arriben als 35.900 euros, el doble de la mitjana del total de sectors, que es conformen amb només 15.600 euros.

11.3.

ANÀLISI DE LA CONJUNTURA

En aquest apartat s'analitza l'evolució conjuntural del sector del transport i les comunicacions. Per a les Illes Balears, el transport marítim i l'aeri tenen una importància fonamental, a causa de la insularitat i al fet de ser una destinació turística internacional de primer ordre. Aquesta anàlisi conjuntural del sector del transport es divideix en quatre activitats: transport marítim, transport aeri, transport per carretera i transport per ferrocarril. Finalment, s'analitza la conjuntura per a les activitats de comunicacions, que són les activitats postals i les telecomunicacions.

11.3.1. EL TRANSPORT PER VIA MARÍTIMA

11.3.1.1. El transport de passatgers per via marítima en règim de cabotatge

L'evolució en el nombre de passatgers que varen viatjar per via marítima regular en règim de cabotatge ens mostra una evolució a l'alça en el nombre de passatgers entre els anys 2001 i 2007, ja que en aquest període de temps s'ha passat d'1,7 milions de passatgers a 2,58 milions. Precisament, aquesta xifra ens mostra el punt més àlgid en el transport de viatgers. A partir d'aquest any es produeix un descens en el nombre de passatgers que provoca que el nombre de viatgers se situï en 2,1 milions l'any 2009. (Vegeu el quadre A1-70.)

Si analitzam les variacions percentualment i prenem l'exercici 2001 com a any base, trobam increments successius fins a arribar a un màxim del 149% l'any 2007. A partir d'aquesta data es trenca la senda ascendent, fins a arribar a un 122% l'any 2009. A més, s'ha de tenir en compte que es produïrien variacions molt notables entre els anys 2001-2002, amb un 16,45% d'increment, i els anys 2007-2008, amb un retrocés del 16,4%. En xifres absolutes, durant l'any 2009 un total de 2,1 milions de passatgers varen fer ús del transport regular, dels quals 1,18 milions varen correspondre a Mallorca; 0,33 milions, a Menorca, i 0,6 milions, a les Pitiüses. L'illa que suporta el pes més gran del transport regular és, òbviament, Mallorca, amb xifres relatives que varien entre un mínim del 46,66% del total l'any 2008, fins a un màxim del 55,99% l'any 2009. Dins Mallorca també és obvi el pes del port de Palma, amb valors

relatius que superen el 80%. Malgrat tot, s'ha de destacar el retrocés important experimentat en el nombre de passatgers, ja que aquest passa d'un màxim d'1,04 milions l'any 2007 als 0,7 milions de l'any 2009, la xifra més baixa de la darrera dècada. (Vegeu els quadres AI-71 i AI-72 i el gràfic AI-31.)

En segon lloc, tenim les Pitiüses, amb valors màxims i mínims que varien entre el 28,4% de l'any 2009 i el 37,93% de l'any 2007. En termes percentuals, l'evolució en la darrera dècada deixa la quantitat total pràcticament estancada, amb un valor per a l'any 2009 d'un 104% (base any 2001). Destaca el pes del port d'Eivissa, ja que aquest representa el 89% de tot el trànsit de les Pitiüses, i la resta es reparteix entre La Savina (2,29%) i Sant Antoni de Portmany (7,81%). S'ha de destacar l'evolució negativa de les xifres d'aquest darrer port, ja que l'any 2001 representava un 30,69% del total del trànsit de les Pitiüses i el 2009 tot just arriba a la xifra del 7,81%.

L'evolució a Menorca mostra que, a pesar que també sofreix un descens a partir de l'any 2007, aquesta caiguda és més continguda que a la resta d'illes. En concret, hem de dir que Menorca arribava a uns valors entre un màxim d'un 16,91% l'any 2005, fins a un mínim del 13,66% de l'any 2001. L'any 2009 arriba a la notable xifra del 140,26% (base any 2001), és a dir, després de pràcticament una dècada té un 40% més de passatgers per via regular. Destaca el duopoli Maó-Ciutadella, amb un repartiment gairebé al 50%, que arriba a la màxima diferència relativa l'any 2004, amb un 60% per a Ciutadella i un 40% per a

Maó. En cap cas, cap de les dues ciutats no ha baixat mai del 40% del total de l'illa. (Vegeu el gràfic AI-32.)

11.3.1.2. El transport de passatgers per via marítima amb creuers turístics

S'ha de destacar l'anàlisi dels creuers turístics, ja que tenen una importància, tant per al present com per al futur, en el desenvolupament econòmic de les Illes Balears. Analitzant les xifres podem observar, tret d'algun petit descens, un panorama relativament optimista, ja que en xifres relatives podem veure com el nombre de passatgers gairebé s'ha duplicat (augment del 193%) durant la darrera dècada (base any 2001). (Vegeu el quadre AI-73.)

Aquest increment, en dades absolutes, suposa passar, en el total de les Illes Balears, de 638.295 passatgers l'any 2001 a 1.237.362 passatgers el 2009. Si exceptuem els lleus descensos ocasionats entre els anys 2003 i 2004 i els anys 2005 i 2006 (amb caigudes de poc més d'un 1%) i la davallada del 5,84% dels anys 2008 i 2009, aquest transport ha experimentat creixements sostinguts en el temps. L'arribada de passatgers màxima va ser el 2008, amb un 205% (base any 2001), amb un total d'1,314 milions visitants. Si ens fixam en els ports de les illes, és de destacar el pes del port de Palma, amb valors sostinguts en el temps entre un 80% i un 87% (amb un màxim el 2006 i un mínim el 2003). Els altres dos ports que comparteixen l'arribada de creuers turístics són els d'Eivissa i Maó. S'ha de fer ressaltar la gairebé contínua disminució de l'arribada de passatgers al port de Maó (excepte els anys 2007-2008), ciutat que l'any 2001

representava gairebé un 13% del total. L'any 2009 la xifra relativa tot just arribava al 6,16%, amb 76.000 passatgers (l'any anterior havien estat 103.000, és a dir, una disminució d'un 26,39% en un sol any). (Vegeu els quadres AI-74 i AI-75 i el gràfic AI-33.)

Es pot observar que el port d'Eivissa, amb algun daltabaix, aconsegueix mantenir una relativa senda alcista. En concret, l'any 2001 tot just representava un 3,62% del total de les Illes, i l'any 2009 ha assolit un notable 8,36%. El 2005 es va assolir el valor relatiu màxim, amb un 11,05% (un total de 118.000 passatgers), i el mínim va ser d'un 6,03%, corresponent a l'any 2008. Si observem el total de la darrera dècada, és molt evident l'evolució percentual del port d'Eivissa, que en aquests anys ha multiplicat per 4 l'arribada de visitants via creuers, ja que ha experimentat un creixement del 448% (base any 2001). Finalment, s'ha de remarcar la poca importància de la resta de ports de les Illes en el transport de creuers turístics. (Vegeu el gràfic AI-34.)

11.3.1.3. El transport de passatgers en trànsit de badia

Els viatgers en trànsit de badia varen assolir l'any 2009 la xifra de 4,275 milions. D'aquest total, un 29,63% pertanyia a l'illa de Mallorca (1,266 milions), un 5,37% a Menorca (0,229 milions) i un 65% corresponia a les Pitiüses (amb 2,779 milions). Aquesta darrera xifra es divideix entre els dos ports principals d'aquestes illes, Eivissa i La Savina, amb un 43,88% i un 49,03% respectivament (1,219 i 1,362 milions de viatgers). L'evolució global del

trànsit de badia ens mostra lleugeres variacions d'un any a un altre, amb una xifra estabilitzada de viatgers, fet que ha provocat que en una dècada el trànsit conjunt tot just hagi variat. De fet, prenent l'any 2001 com a base, la variació percentual per a l'any 2009 ens mostra una taxa d'un 96,63%, és a dir, ens mostra una situació d'estancament. (Vegeu el quadre AI-76.)

Una anàlisi un poc més detallada ens mostra que les variacions del conjunt de les Balears varen arribar a la seva xifra màxima l'any 2002, amb un 105% (novament amb l'any 2001 com a any base) per descendir l'any següent fins a un 100,99%. El valor mínim s'assoleix l'any 2006, amb un 90,48%. Si ens fixam en el cas particular de cada illa, apareixen dues tendències molt definides. D'una banda, tenim el constant declivi del total de Mallorca (sempre parlant en termes relatius). De fet, el total de passatgers en trànsit de badia l'any 2009 tot just va representar un 67,98% dels que hi va haver l'any 2001, amb un mínim històric l'any 2008 amb un 46,79%, menys de la meitat. Durant l'any 2002 es va aconseguir el valor màxim de la sèrie, amb un 107,83%. Per contra, tenim una segona tendència a Menorca i les Pitiüses, que, a pesar de sofrir alguna disminució conjuntural, mostren una senda de creixement o de manteniment més sostinguda en el temps. En concret, podem indicar que l'any 2009 els valors relatius, respectivament, varen arribar a un 133% i a un 116%. En el cas de Menorca, l'any 2002 es va aconseguir el valor màxim de la sèrie, amb un 157% (amb un total de 271.890 passatgers) i un mínim d'un 117% l'any 2008. D'aquesta manera,

veiem que durant la darrera dècada Menorca mai no ha perdut passatgers en termes absoluts, si ho comparem amb les xifres de l'any 2001. El cas de les Pitiüses és similar, encara que amb valors una mica més baixos. Les dades ens indiquen que el valor màxim de la sèrie considerada, entre els anys 2001 i 2009, s'assolí l'any 2007 amb un 125% (amb un total de 2,9 milions de passatgers). L'any 2009 apareix en tercer lloc, amb un 116%, que representa un total de 2,7 milions d'usuaris. L'arribada mínima en termes relatius es va produir l'any 2002, amb un 99,79%. D'aquesta manera, podem gairebé afirmar que les xifres de les Pitiüses mai no han estat inferiors a les de l'any 2001. (Vegeu els quadres AI-77 i AI-78 i el gràfic AI-35.)

Un cop d'ull a cada illa ens permetrà veure el pes particular dels diferents ports. Començant per l'illa de Mallorca, és digne d'esment el fet que al costat del port més gran, Palma, que va suportar el 27,99% del total de trànsit l'any 2009, hi ha uns altres quatre ports amb moviments per sobre del 10% del total, ens referim a Sóller, Pollença, Cala Rajada i Porto Cristo. S'ha de remarcar la disminució en el temps del port de Sóller, que l'any 2001 tenia un total relatiu que arribava al 45%, i que fins i tot va arribar a una xifra màxima l'any 2002 d'un 65%. L'any 2009 tot just arribava al 14% (exactament un 13,69%). El port de Palma ha sofert en el període considerat notables variacions, encara que amb una tendència clara a la pujada. De fet, arriba a un màxim l'any 2008, amb un 38,5% (en total 336.211 passatgers) i un mínim d'un 5,76% l'any 2002, amb tot just 115.794 passatgers. (Vegeu el gràfic AI-36.)

11.3.1.4. El transport marítim de mercaderies per illes i ports

L'any 2009 un total d'11,849 milions de tones de mercaderies varen arribar als ports de les Illes Balears, un retrocés d'un 8,06% respecte de l'any anterior. D'aquest total, 8,632 milions corresponien a l'illa de Mallorca, 1,123 milions a Menorca i 2,094 milions a Eivissa. (Vegeu el quadre AI-79.)

Una simple observació de les quantitats totals anuals ens mostra un camí ascendent que va arribar al seu punt màxim l'any 2007, amb un total de 14,808 milions de tones, per començar després un constant descens que ens situa de nou a prop de les xifres de l'any 2001. Si ens fixam en les dades relatives del període 2001-2009, podem observar un lent creixement al principi, amb taxes interanuals d'un 1,73% i un 4,77% per als biennis 2001-2002 i 2002-2003. Passam després a notables increments d'un 5,70%, un 6,49% i un 9,48%, valor amb el qual s'arriba a la màxima variació interanual (en aquest cas per al bienni 2005-2006). Si ens fixam en les mateixes dades però en base 2001, és fàcil apreciar que es va arribar a un màxim l'any 2007, amb una taxa d'un 136,96%, per davallar posteriorment fins al 109% l'any 2009. És a dir, passada una dècada estàvem gairebé en les mateixes quantitats absolutes. (Vegeu el quadre AI-80.)

Si fem una anàlisi per illes, veiem que Mallorca arribà al seu màxim l'any 2007, amb una taxa del 132%, per davallar després fins al 105% l'any 2009. De fet, la dada menor de totes les illes, és a dir la major variació negativa correspon a Mallorca. Menorca segueix la senda de

Mallorca, encara que amb una caiguda lleugerament menor que arriba a un màxim d'un 141% l'any 2006 (abans que la resta d'illes, que varen arribar als seus màxims un any després), per caure després a un 109% l'any 2009. Eivissa, encara que té una tendència similar a la resta d'illes, és la que manté xifres relatives més altes a data del 2009. En particular, va arribar la seva xifra màxima l'any 2007, amb una taxa relativa (base any 2001) del 159% (la major de totes les illes), per caure després a un 128% l'any 2009 (la major caiguda en termes interanuals, un 11,9%).

Una visió conjunta de les illes ens indica que Mallorca suposa aproximadament tres quartes parts del total de les mercaderies de les Illes (amb un mínim d'un 72,85% per a l'any 2009 i un màxim d'un 75,88% per al 2005). Lògicament, el port de Palma té un pes preponderant, amb un 80% del total de l'illa durant els darrers sis anys. S'ha de destacar que al començament de la sèrie el pes de Palma només arribava al 70% (exactament un 69,35% l'any 2001). Podem dir que en una dècada ha guanyat un pes relatiu de 10 punts. En segon lloc se situa el port d'Alcúdia, que ha perdut pes relatiu en passar d'un 30% l'any 2001 a un 18,9% l'any 2009. S'ha de fer notar que el descens d'Alcúdia ha estat continuat en aquesta darrera dècada, amb descensos pràcticament tots els anys. Únicament s'aprecia una lleu milloria els anys 2008 i 2009. A Menorca, per contra del que succeeix amb el transport de passatgers, el pes de Maó és absolut, amb dades durant la darrera dècada que no davallen del 88% i arriben a màxims d'un 93,22% l'any 2008. Per contra, perd importància cada vegada més el port de Ciutadella, amb un màxim

d'un 11,26% l'any 2001 i un mínim d'un 6,78% l'any 2008. A les Pitiüses és evident el pes del seu port principal, Eivissa, que acapara en terme mitjà gairebé el 90% del total (un 88,07% l'any 2009). De fet, arribà a un màxim d'un 98,84% l'any 2006, amb uns valors mínims que mai no han davallat del 77,9%. (Vegeu els quadres AI-81 i els gràfics AI-37 i AI-38.)

11.3.1.5. El transport marítim de mercaderies per grup de productes

Durant l'any 2009, del total d'11,8 milions de tones de mercaderies que varen arribar a les Illes Balears, 11,7 milions (pràcticament la totalitat) ho varen fer a través dels ports de l'Autoritat Portuària. Si ens fixam en els increments interanuals, és evident que als forts increments dels anys 2004-2005 i 2005-2006 (un 11,17% i un 9,73% respectivament, xifres molt notables) han seguit caigudes significatives. Es va arribar al punt d'inflexió en el bienni 2006-2007, amb un increment de només un 0,87%, per seguir els anys successius amb caigudes d'un 8,26% i d'un 11,12%. En alguns tipus de productes les caigudes són notablement significatives. En concret, els anys 2008-2009 les variacions negatives arriben a un 23% per als productes siderúrgics, gairebé un 6% per als energètics, un 26% per als químics, un 34% per als materials de construcció, un 5% per als agroalimentaris i gairebé un 10% per als transports especials. Només tenen un increment positiu els productes metal·lúrgics, amb una pujada d'un 2,56%, i els adobs, amb un 8,42%. Les caigudes del bienni anterior foren fins i tot més elevades, ja que es va arribar per als productes metal·lúrgics a disminucions d'un 52%, i d'un 26% per als

materials de construcció. De fet, durant aquest bienni, tots els productes varen sofrir variacions negatives. (Vegeu el quadre AI-82.)

Els ports que depenen del Govern de les Illes Balears tenen quantitats absolutes en conjunt poc importants, tot just 95 mil tones per a l'any 2009. En aquests ports, les variacions de l'últim bienni 2008-2009 són enormes, amb una baixada per terme mitjà del 75%.

Si observem les dades percentuals en base 2004, és fàcil veure la magnitud de la caiguda en el transport de mercaderies. El total general de tots els ports va arribar l'any 2009 a un 97%, la xifra més baixa dels últims sis anys. L'any 2007 s'arribà al màxim del període expansiu, amb un 121%. A partir d'aquesta data, les caigudes han estat continuades. Els ports dependents de l'Autoritat Portuària mostren la mateixa pauta: creixement fins a l'any 2007 (123% en base 2004) i, a partir d'aquesta data, una progressiva caiguda fins a arribar a una taxa del 100,3% l'any 2009. En sis anys hem tornat al mateix tonatge de mercaderies que teníem el 2004. És molt reveladora l'anàlisi per tipus de producte (sempre en base 2004). Els energètics se situen el 2009 amb una taxa exactament del 100,4%, és a dir, també igual que la dada del 2004, després d'haver arribat a un 106% els anys 2007 i 2008. Els productes siderúrgics sofreixen una enorme caiguda fins a situar-se amb una taxa del 63% (amb un màxim d'un 126% l'any 2006). Els béns metal·lúrgics cauen una mica menys: es varen situar el 2009 amb una taxa del 92%, després d'haver arribat a un espectacular 191,99% l'any 2005 i un 187% l'any 2007. També és digna d'esment la dismi-

nució dels productes químics, que es varen situar el 2009 en xifres similars a les del 2004, després d'haver arribat a una taxa del 165% l'any 2007. Les xifres de productes per a la construcció són el reflex de la ruptura de la bombolla immobiliària: han estat en caiguda constant els últims cinc anys, des d'un 109% l'any 2005 fins a arribar al 2009 amb una taxa de tot just un 47%. Els productes agroalimentaris i les altres mercaderies també sofreixen disminucions i se situen amb valors durant l'any 2009 pròxims al 95%. L'únic tipus de mercaderies que tenen un increment positiu són les que s'engloben dins els transports especials, amb una taxa per al 2009 d'un 126%. (Vegeu els quadres AI-83 i AI-84 i el gràfic AI-39.)

És interessant veure el repartiment de productes dins un mateix any. Per a l'any 2009 els productes energètics varen suposar un 28,11% del total de les importacions de mercaderies. Aquest valor es manté en el temps, fruit sens dubte de la dependència energètica de les Illes. El seu valor mai no ha baixat del 24%, ni ha superat el 28%. Així, podem dir que manté una gran estabilitat en el temps. Els productes metal·lúrgics arriben a l'1,85%, tot i que varen arribar a valors pròxims al 3,5% l'any 2005. Els adobs es mantenen molt estables amb xifres anuals d'un 0,3%, pràcticament constants. És digna d'esment novament la dada dels productes per a la construcció, que durant molts d'anys superaven el 10%, i que ara se situen en la meitat, un 5%. També s'ha de destacar l'estabilitat dels productes alimentaris i agropecuaris, amb unes taxes relatives que oscil·len entre el 12% i el 14% del total de mercaderies arribades a les Illes. (Vegeu el gràfic AI-40.)

11.3.2. TRANSPORT DE PASSATGERS PER VIA AÈRIA

Un total de 28,209 milions d'entrades i sortides de passatgers varen tenir lloc a les Illes Balears durant l'any 2009, un 6,2% menys que l'any anterior. Cal fer notar que els descensos es varen produir en totes les illes de l'arxipèlag, amb un 7,1% a Mallorca, un 6,2% a Menorca i un 1,6% Eivissa. La tendència és similar a la del bienni 2007-2008, en el qual també es varen produir caigudes a totes les Illes, amb un terme mitjà negatiu d'un 2,2%. En aquest sentit podem afirmar que la tendència a la caiguda s'ha agutzat. (Vegeu el quadre AI-85.)

El camí ascendent en l'arribada de viatgers per via aèria va tenir el seu punt culminant el bienni 2007-2008, anys en què es varen donar les últimes variacions positives (amb un creixement mitjà d'un 4,1%). Si acudim a les dades percentuals en base 2005, veiem que el total de les Illes Balears s'ha estancat en xifres similars, una taxa del 100,76% per a l'any 2009. És a dir, el 2009 vàrem tenir gairebé exactament els mateixos usuaris d'avió que cinc anys abans. L'única destinació que mostra un creixement l'any 2009 és l'illa d'Eivissa, amb una taxa del 109,8% (en base 2005), i amb màxims que varen arribar al 114% l'any 2006. En els últims cinc anys, els percentatges d'Eivissa han estat sempre més grans que els de la resta d'illes. De fet, si comparem el 2009 amb el 2005, tant Mallorca com Menorca han perdut usuaris d'avió, amb percentatges respectius d'un 99,82% i d'un 93,95%. (Vegeu els quadres AI-86 i AI-87.)

És digne d'esment el repartiment per illes del mercat del transport aeri. Si observem els valors dels últims cinc anys illa per illa, veurem que en termes relatius la distribució tot just canvia. Mallorca té una quota d'un 75% (únicament amb variacions d'alguna dècima de punt), mentre que Menorca es manté entre un 8,63% (l'any 2009) i un 9,25% (l'any 2005). Finalment, el transport aeri a l'illa d'Eivissa oscil·la entre un màxim d'un 16,21% l'any 2009 i un 14,88% l'any 2005. (Vegeu els gràfics AI-41 i AI-42.)

En relació amb el transport aeri interinsular, es pot assenyalar que té el preu fixat per als residents entorn dels 55 euros, mentre que el transport aeri per a residents amb la Península (Barcelona o Madrid) permet acollir-se a les tarifes *mini*, que es poden situar per sota dels 55 euros.⁸⁶ Així, a un resident li pot sortir més econòmic volar a la Península que volar entre Menorca o Eivissa.

11.3.3. TRANSPORT REGULAR DE PASSATGERS PER CARRETERA

Durant l'any 2009, varen viatjar per carretera en transport regular un total de 15,99 milions de passatgers, tot just un 0,12% més que l'any anterior. Aquesta situació d'estancament és fruit d'unes variacions entre illes bastant irregulars. En concret, els viatges per carretera a Mallorca varen baixar el bienni 2008-2009 un 6,98%, a Formentera un 26,19%, mentre que varen pujar un 2,36% a Menorca i un 17,37% a Eivissa. Les variacions del global de viatges ens mostren igualment aquesta irregularitat. (Vegeu el quadre AI-88.)

86. Per als no residents, aquestes tarifes es poden incrementar entre 20 i 30 euros.

Com a mostra, podem indicar que en l'última dècada els increments interanuals varien entre un mínim d'un menys 2,38% el 2001-2002 fins a un 11,61% el 2006-2007, amb xifres molt dispars entre ambdues. Si fem una anàlisi similar per anys, però en base 2001, podem veure que la tendència general de l'última dècada ha estat d'un creixement moderat. De fet, la taxa global el 2009 en el total de les Balears se situa en el 133,69%, amb valors mínims d'un 97% el 2002 i màxims el 2009. Una visió per illes ens dona uns resultats semblants. Mallorca es va situar el 2009 amb una taxa del 132%, després d'haver arribat al 142,8% l'any 2008, amb un mínim del 97% el 2002. L'illa que presenta en la sèrie considerada valors més baixos és Eivissa, que només se situa per sobre de les dades del 2001 l'any 2008 i 2009, amb uns valors respectius d'un 105% i un 123%. Formentera té grans variacions relatives, encara que la seva importància en termes reals és mínima. L'illa de Menorca és la que a data del 2009 té una taxa més alta, que arriba al 165% (sempre en base 2001). (Vegeu els quadres AI-89 i AI-90.)

Si observem el pes anual del transport regular de carreteres per any, és evident la importància de l'illa de Mallorca, amb una quota de mercat del 57% per a l'any 2009. En l'última dècada, aquesta quota mai no ha baixat de la xifra indicada per al 2009 (que és, de fet, la menor). S'arriba al valor màxim l'any 2006 amb un 63%. La següent illa en importància és Eivissa, amb un total del 28,79% dels transports fets l'any 2009. L'illa manté una quota pròxima al 30%, amb valors mínims del 23,66% l'any 2007 i màxims del 31,06% el 2001. Menorca va mantenir durant aquests mateixos anys una participació en el total de viatges per carre-

tera de prop del 12%, amb valors mínims d'un 9,5% l'any 2003 i màxims d'un 13,52% el 2009. (Vegeu els gràfics AI-43 i AI-44.)

11.3.4. TRANSPORT DE PASSATGER PER FERROCARRIL I METRO

Un total de 7,739 milions de passatgers varen fer ús de la infraestructura ferroviària durant l'any 2009, un molt notable increment del 27,14% respecte de l'any anterior. Cal fer notar que les estadístiques estan afectades per l'aparició del metro a partir de l'any 2008, mètode de transport que l'any 2009 afegia al total 1,56 milions de passatgers més, un notable 20,23% del total general. (Vegeu el quadre A I-91.)

Les línies Palma-Inca i Palma-Manacor presenten al llarg de la dècada uns increments constants, si bé és veritat que amb amplituds molt significatives. A manera d'exemple, els anys 2005-2006 tot just varen variar un 0,29%, mentre que l'any 2002-2003 la pujada fou del 31,02%. Per al bienni 2008-2009, la variació va ser d'un molt destacable 22,12%, percentatge que representa un total de 4,59 milions de passatgers. En contrast amb aquestes dades, tenim la línia Palma-Sóller i el tramvia al Port, que presenten caigudes d'un 13% l'any 2009. Analitzant les xifres de l'última dècada es pot observar que mentre que el tramvia al Port s'ha mantingut, si bé és veritat que amb alts i baixos, la línia Palma-Sóller mostra un lent però sostingut declivi. Una visió any a any ens indica que les línies de tren de Palma-Inca-sa Pobla i Palma-Manacor mantenen unes quotes de mercat molt consistents, amb un mínim en l'última dècada del

53,94% l'any 2001, i un màxim d'un 66,59% el 2007. (Vegeu el gràfic AI-45.)

La línia de Palma a Sóller, com ja hem indicat, continua la seva baixada en xifres relatives, des d'un 25% de quota de mercat que tenia l'any 2001 fins al 9% de l'any 2009. S'ha de destacar que aquesta dada no ha deixat de disminuir any rere any en l'última dècada. Cal fer ressaltar que el tramvia al Port de Sóller, amb un lleuger declivi, aconsegueix mantenir unes xifres consistents, ja que fins a l'any 2008 mantenia una quota de mercat del 16,64%. L'any 2001 aquesta xifra era d'un 20%, mentre que el 2009 s'ha produït un fort salt a la baixa fins a l'11,36%. Si observam les dades en base 2001, s'ha de destacar la taxa del 226% de la línia Palma-Inca i Palma-Manacor, sempre en constant creixement en l'última dècada, i la baixada del tren a Sóller, amb una taxa del 71%, sempre en constant disminució. (Vegeu els quadres AI-92 i AI-93.)

Com a conclusió final, hem de destacar que el conjunt del transport per ferrocarril i metro mostra una taxa en base 2001 del 205,53% per a l'any 2009. Cal recordar que aquesta taxa no ha deixat de créixer des del començament de l'any 2001 fins a l'actualitat.

11.3.5. LES ACTIVITATS POSTALS

Un total de 34.286 milers de correspondències en origen es varen distribuir a les

Illes l'any 2009. Un 91,15% d'aquest total corresponia a la línia bàsica, un 7,70% a la línia econòmica i un 1,15% a la línia urgent. De fet, és molt apreciable la reducció en l'ús d'aquest tipus de serveis postals. Per a l'any 2009 tenim una caiguda global de l'11,8% (que l'any 2008 havia estat més pronunciada, això és del 19,5%). Per tipus de línia, les reduccions del 2009 respecte del 2008 varien entre un màxim d'un 22,7% per a la línia econòmica, fins a un 10,7% per la línia bàsica, i enmig tenim la línia urgent, amb una caiguda d'un 13,5%. (Vegeu el quadre AI-94.)

11.3.6. LES TELECOMUNICACIONS

Amb referència a les línies telefòniques, és remarcable el fort creixement de la telefonia mòbil fins a l'any 2008, el qual va minvant fins a una estabilització i una lleu reducció durant l'any 2009. De fet, els últims anys podem apreciar una reducció en el creixement que es mostra sempre positiu fins a l'any 2009 i que presenta nivells de variació negatius. Per al cinquè quenni 2005-2009, les variacions respectives són: 14,32%, 5,85%, 5,74%, 1,32% i -4,39% per al 2009. A les Illes hi havia un total de 499.315 línies de telèfons mòbil l'any 2009. Les línies ADSL presenten un augment significatiu del 8,28%, fins a un total de 178.444 línies. (Vegeu el quadre AI-95.)